

Şehrin

YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

Maafızası

CİLT: 7 • SAYI: 02

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

17 ARALIK 2024 SALI

MEVLÂNA'DA
YETİŞKİN EĞİTİMİ VE
HAYAT BOYU ÖĞRENME

MEVLÂNÂ'DA YETİŞKİN EĞİTİMİ VE HAYAT BOYU ÖĞRENME

**PROF. DR.
FİRDEVS
GÜNEŞ**

Mevlâna, 13. yüz yılda yaşamış önemli bir bilgin, düşünür, şair, yazar, felsefeci ve yetişkin eğitimcisidir. Genç ve yetişkinlerin eğitimine çok önem vermiştir. Bütün hayatını öğrenme, insan yetiştirme ve insanlara gerçeği açıklama çabalarıyla geçirmiştir. Medreselerde fıkıh ve din bilimleri üzerine dersler vermiş, çevresindeki müritlerini manevi açıdan yetiştirmiş ve cami kürsüsünden halka dini bilgiler aktarmıştır. Yetişkin eğitimiyle ilgili özgün ve değerli fikirler üretmiş, çok sayıda eser bırakmıştır. Bu alanda en önemli eserleri Mesnevi ve Divan-ı Kebir' dir. Bütün kitaplarda eğitimin gücünü belirtmiş ve zorunlu bir ihtiyaç olduğunu sürekli vurgulamıştır. Bu ihtiyacın nitelikli bir eğitim ve eğitimciyle karşılanacağını dile getirmiş, eğitimcilerin sahip olması gereken özellikleri sıralamıştır. Mevlâna, yazılarında eğitimciyi güneşle özdeşleştirmiştir. **"Nasıl güneş karanlık dünyayı aydınlatıyorsa, eğitimci de karanlık gönüllere ışık saçar. İnsan ne kadar bilgili ve üstün özelliklere sahip olursa olsun her zaman eğitime ihtiyaç duyar."** demiştir. Bu sözlerle eğitimin sürekliliğine, yetişkin eğitiminin önemine ve yaşam boyu öğrenmeye dikkat çekmiştir. Mevlâna'nın yetişkin eğitimiyle ilgili görüşleri günümüzde geçerliliğini hâlâ korumaktadır. Özellikle yetişkin özellikleri, yetişkinlerde zekâ, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme hakkındaki görüşleri aradan 8 asır geçmesine rağmen güncel bilimsel bilgilerle birebir örtüşmektedir. Bunlar aşağıda sırasıyla verilmektedir.

Yetişkin Kimdir?

Bilim insanları "Yetişkin kimdir?" sorusuna farklı cevaplar vermektedir. Herkesin kabul ettiği ortak bir tanım yoktur. Çünkü çocukluk ile yetişkinlik arasında kesin bir sınır belirlemek zordur. Bu nedenle araştırmacılar tanımlama yerine yetişkinlerin özelliklerini belirlemişlerdir. Bu konuyu çalışan Rogers yetişkini üç temel ölçütüyle açıklamıştır. Bunlar **"olgunluk, uygun davranma ve bağımsız olma"** ölçütleridir (Güneş, 1996; Rogers, 1972).

1-Olgunluk: Bireyin büyümesi, gelişmesi, bütün yeteneklerini kullanabilmesi ve kişiliğini geliştirmesidir.

2-Uygun davranma: Bireyin kendisi ile başkaları hakkında doğru ve sağlıklı kararlar alması, olumlu ve uygun davranmasıdır.

3-Bağımsız olma: Bireyin bağımsız iş yapması, çalışması ve sorumluluk üstlenmesidir.

Rogers'ın belirttiği bu ölçütleri, Mevlâna kitaplarında 13.yüzyılda benzer şekilde dile getirmiştir. Mevlâna'nın olgunlukla ilgili sözleri şöyledir; **"Eğitimin ilk amaçlarından biri, kişinin olgunlaştırılmasıdır. Çünkü olgunlaşma sağlanmadan bilgi ve hüner bir işe yaramaz. Kişide olgunluk esastır. Bilgisizlik, olgun bir kişide bilgi ve hüner haline gelir; olgun olmayan kişide bilgi ve hüner bilgisizlik ve hünersizliğe dönüşür (Mesnevi, 1/1621). Bu dünyadaki insanın ruhunu**

İÇİNDEKİLER

• MEVLÂNÂ'DA YETİŞKİN EĞİTİMİ VE HAYAT BOYU ÖĞRENME

PROF. DR. FİRDEVS GÜNEŞ

• GÖNLÜMDEKİ MEVLÂNÂ
BÜLENT KESKİN

• "BU VATAN KİMİN" ŞAİRİ ORHAN ŞAİK GÖKYAY
HALE GÜRBÜZ

• MEVLÂNÂ MÜZESİNDEKİ ESERLERİN
TASNİFİ VE MUHTASAR MEVLEVİ TARİHİ
ANUŞ GÖKCE

olgunlaştırmazsak, o ham bir meyve olarak kalır. Adeta bu dünya bir meyve ağacı, insanlar da onun dallarına sıkı sıkıya yapışmış meyvelere benzerler. Ama ham meyve neye yarar; olgunlaşmak, tatlanmak, bir işe yaramak gerekir. Bu nedenle, insanın bedenen olgunlaştığı gibi ruhen de olgunlaşması, yani dıştan olduğu gibi içten de olgunlaşması gerekir (Mesnevi, 3/1294-1305). Olgun insan toprağı tutsa altın olur, çiğ insan da altını eline alsa toprak haline gelir (Mesnevi, 1/1609). Hamlıktan kurtulup olgunlaşan bir daha bozulmaz (Mesnevi, 2/1319).

Mevlâna'nın uygun davranma ve bağımsız olma ile ilgili sözleri ise şöyledir; "Dış görünüşe bakarak hüküm yürütmekten vazgeçerseniz, her yer size cennet olur (Mesnevi, 3/578). Hep 'ben, ben 'diyen düşman kazanır (Mesnevi, 4/1978). Ayıpsız dost arayan, dostsuz kalır. Dost arayan sayısız dost bulur (Mesnevi, 6/498). Ne kimseye fenalık yap ne de kuyu kaz. Çünkü her ikisine de kendin düşersin. İyiyi ara, güzeli ara, doğruyu ara; ama kusur arama. . . ! İnsanın kanadı, gayretidir. Çalışan güler tembel olan değil (Mesnevi, 1/978)." Görüldüğü gibi Mevlâna yetişkinlerde olgunluk, uygun davranma ve bağımsız olmaya 13. yüzyılda dikkat çekmiş, yetişkinlere kazandırılması gereken bu özellikleri kitaplarında açıklamıştır.

YETİŞKİNLERDE ZEKÂ

Eskiden "ağaç yaşken eğilir" düşüncesi vardı. İnsanların yaşlanınca öğrenemeyeceği görüşü yaygındı. Yaşlandıkça zekânın azaldığı öne sürülüyordu. Bu anlayışla çocuk, genç ve yetişkinlerde zekâ ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Araştırmalarda yaşlanmayla birlikte zekâda gerilemenin olmadığı ortaya çıkmıştır. Böylece psikoloji alanında çok sayıda zekâ modeli geliştirilmiştir. Bunlardan yaygın kabul gören akıcı ve kristalize (billurlaşmış) zekâ modelidir. Akıcı zekâ ve kristalize zekâ kavramları ilk kez 1941 yılında Raymond Cattell tarafından tanımlanmıştır. Daha sonra 1965 yılında Cattell'in öğrencisi John L. Horn tarafından geliştirilmiştir. Amerikalı John Bissell Carroll, mevcut zekâ ile ilgili çalışmaları 1993 yılında Hiyerarşik Zekâ Modeli adıyla

la yayınlamıştır. Raymond Cattell, John L. Horn ve J. B. Carroll'a göre, insanlarda iki tür zekâ vardır. Biri akıcı diğeri kristalize (billurlaşmış) zekâdır.

1. Kristalize (billurlaşmış) zekâ: Bilgi ve sözel becerilerden oluşan, yaşla doğru orantılı olarak gelişen zekâdır. Bu zekâ yetişkinin bilgisine, eğitimine, toplumla ilişkilerine ve yaşına bağlı olarak ilerlemektedir. Eğitim, öğretim, dili anlama, okuma yazma becerileri, bilgi düzeyi vb. önemli olmaktadır. Yani eğitim, bilgi, deneyim, sosyal çevre ve öğrenme ile oluşturulan zekâdır. Bu zekâ 60 yaşına kadar gelişmekte, ancak yaşlılıkta azalmaktadır.

2. Akıcı zekâ: Doğumla birlikte gelen potansiyel zekâdır. Kalıtımla geçmekte, bireyin eğitim ve yaşam deneyiminden bağımsız gelişmektedir. Algılama, anlama, akıl yürütme, soyut düşünme, belleme, muhakeme, sorun çözme, öğrenme gibi çeşitli becerileri kapsamaktadır. Bu zekâ çocukluk ve gençlik dönemlerinde en üst düzeye çıkmakta ve bireye ömür boyu eşlik etmektedir (Güneş, 1996; Güneş & Deveci, 2020).

Günümüzde psikoloji alanında yaygın kabul gören bu zekâ modeli ve açıklamalar 13. yüzyılda Mevlâna'nın eserlerinde belirttiği cüz'i ve küllî akıl ile birebir örtüşmektedir. Mevlâna akıl kavramını, "bir şeyi görme, kavrama, anlama, belleme ve hatırlamayı sağlayan yüce bir güç" olarak açıklamaktadır. Bu açıklama güncel zekâ kavramına karşılık gelmektedir. Mevlâna'ya göre insanda iki çeşit akıl vardır. Birisi çalışarak kazanılan ve geliştirilen akıl, diğeri ise Allah'ın ihsan ettiği akıldır. Kazanılmış akla, cüz'i akıl (tikel akıl), Allah'ın ihsan ettiği akla ise küllî akıl (tümel akıl) demektedir ve şöyle açıklamaktadır;

1. Cüz'i akıl: Maddi âlemlerle yani dış dünya ile ilgilidir. Bu akıl okulda veya okul dışında çeşitli yollarla geliştirilir. Kitaplar, öğretmenler, düşünceler ve tecrübeler kaynak oluşturur. Okuyarak, dinleyerek, görerek, yaşayarak değerli bilgiler kazanılır. Bu akıl bizi yaşadığımız dünyada önemli basamaklara ulaştırır. Cüz'i aklın gelişmesi veya körelmesi elde edilen bilgilerle doğrudan orantılıdır. Bilginin durumuna göre artabilir, eksilebilir,

keskinleşebilir veya körelebilir. Böylece insanlar arasında cüz'i akıl yönüyle farklılıklar oluşur (Mesnevi, 4/ 1960-63). Cüz'i akıl kiminde güneş gibi güçlü ve parlak, kiminde Zühre yıldızından daha aşağıda zayıf ve sönüktür (Mesnevi, 5/460).

2. Küllî akıl: Allah'ın bizzat hediye ettiği akıldır. Bu aklın kaynağı içimizde yani candadır. Bilgisini gönülden yani kalpten alır. Allah ihsanı akıl gönüldeki bilgileri coşturur ve kaynatır. Cüz'i akıl, Mevlâna'nın tasviriyle dışarıdan insanın içine akan nehir gibidir. Bu nehir kesildi mi içerisi kurur. Kaynağı devamlı olmayabilir, yolları kapalı olabilir ve bu yüzden çok sınırlı kalabilir. Bilgi yollarının kapanmasıyla körleşip, çaresiz hale düşebilir (Mesnevi 4/ 1968). Buna karşılık küllî akıl, doğrudan kalbe gelen bilgilerden besleneceği için her zaman feyz dağıtır. Gönüldeki aklın kaynağı içeride olduğu için hiçbir zaman kurumaz. Küllî akıl olmadan bilgi kazanma ve bilgi üretme de olmaz (Mesnevi, 4/1964-1968). Görüldüğü gibi Mevlâna'nın akıl konusundaki açıklamaları günümüzdeki zekâ modellerinde aynen kullanılmaktadır.

YETİŞKİNLİK DÖNEMLERİ

Yetişkin eğitiminde yetişkinlerin yaşam dönemleri gençlikten yaşlılığa kadar üç ana döneme ayrılmakta, her dönemin özellik ve görevleri sıralanmaktadır. Bunlara ilk, orta ve son yetişkinlik dönemleri denilmektedir. Havighurst, yetişkinlik dönemlerini "Genç Yetişkinlik (19-29 yaş), Orta Yetişkinlik (30-59 yaş), Son Yetişkinlik ve Yaşlılık (60 yaş ve üzeri)" olarak sıralamaktadır Güneş & Deveci,2020; Havighurst,1972; Lowe,1985).

Genç Yetişkinlik Dönemi: Levinson'a göre, ilk yetişkinlik 17-22 yaşlarında olmaktadır. Birey yetişkin dünyasına girmeye ve uyum sağlamaya çalışmaktadır. Bu dönemde olgunlaşma başlamaktadır. Aile ile ilişkileri değişmektedir. Aile kurma, toplumda uygun bir yer edinme ve meslekte ilerleme çalışmaları öne çıkmaktadır.

Orta Yetişkinlik Dönemi: Bu dönem 30 yaşlarında başlamaktadır. Yetişkin daha sevecen, düşünceli ve tedbirli olmaktadır. İç çatışmalardan ve dış istem-

lerden daha az etkilenmektedir. Yetişkin bir taraftan kendisinin bir taraftan da gençlerin gelişimi için çalışmakta ve çeşitli sorumluluklar almaktadır.

Son Yetişkinlik Dönemi: Bu dönem 60 ve daha sonraki yaşları içermektedir. Yetişkinin sosyal endişeleri azalmakta, kısa süreli sevinçlerden mutluluk duymaktadır. Geçmişle ilgili düşünmeyi bırakmakta ve artık kendini olduğu gibi kabul etmektedir. Yaşamdan memnuniyet ve beklentiler giderek azalmaktadır. Bu dönemde arkadaşların ve akrabaların ölmesi üzüntüye neden olmaktadır (Güneş & Deveci, 2020; Houde,1999; Rogers, 1986).

Yetişkinlik dönemleri ve özellikleri çoğu yetişkinin yaşadığı ortak özelliklerdir. Bu dönemler 13.yüzyılda yaşayan Mevlâna tarafından da benzer şekilde vurgulanmıştır. Mevlâna "Üç sözden fazla değil, tüm ömrüm şu üç söz; hamdım, piştim, yandım" diyerek ömrünü kısaca özetlemiş ve üç döneme ayırmıştır. Bunları 'hamlık, pişme ve yanma' olarak sıralamıştır.

***Hamlık Safhası (1207-1231):** Bu dönem, doğumdan, babası Bahaeddin Velled'in vefatına kadar geçen süredir. Yani 0- 24 yaşları arasındır.

***Pişme (Olgunlaşma) Safhası (1231-1244):** Mevlâna'nın, Seyyid Burhanneddin'in terbiyesi altında bulunduğu dönemdir. Bu dönem 24-37 yaşlarını kapsamaktadır.

***Yanma Safhası (1244-1273):** Mevlâna'nın 1244 yılında Konya'da Şems-i Tebrizi ile buluşmasından ölüncüye kadar geçen dönem, yani 37-66 yaşlarını kapsamaktadır.

YETİŞKİN EĞİTİMİ

UNESCO, 2015 yılında "Yetişkin eğitimini 21 yüzyılın anahtarı" olarak açıklamış ve hayat boyu öğrenme içine yerleştirmiştir. Yetişkin eğitiminin tüm dünyada kalkınma ve sosyal alandaki karşılaşılan sorunların çözümünde anahtar kavram olduğunu vurgulamıştır. Yetişkin eğitimini ise örgün, yaygın, algın, sürekli eğitim gibi yetişkinlerin yararlandığı bütün öğrenme biçimleri olarak tanımlamıştır. Ayrıca genç ve yetişkinlerin eğitimi diye ayırım yapmak yerine her ikisini de hayat boyu eğitim ve öğrenme kavramı

içinde ele almıştır (UNESCO, 2015). Yetişkin eğitiminin amacını ise yetişkinlerin zihnini geliştirme, kendini gerçekleştirme, bireysel ve sosyal ilerlemeyi sağlama olarak sıralamıştır.

Zihni geliştirme: Yetişkin eğitiminin birinci amacı eğitimsel değeri olan bilgilerin yetişkinlere kazandırılmasıdır. Bunlar matematik, fizik bilimleri, tarih, insan bilimleri, sanat, ahlak, din, felsefe vb. olabilir. Bunlara ek olarak çeşitli becerilerin öğretilmesi de gereklidir. Beceri, bilgi ve zekâya dayanır. Bu nedenle bireyin zihnini geliştirmeye öncelik verilmelidir.

Kendini gerçekleştirme: İkinci temel amaç, bireyin kendini geliştirmeye yardımcı olmaktır. İnsan doğuştan iyidir ve iyi bir yaşam elde etmek için gerekli güce sahiptir. Eğitimde öğretilecek içerik kadar kişinin kendisi de önemlidir. Öğrenme sürecinde yetişkinin duygusal, zihinsel ve psikolojik yönleri bütün olarak ele alınmalıdır. İçerik etkin bir şekilde kullanılarak yetişkinin kişiliği ve benliğini geliştirmeye yardımcı olunmalıdır.

Bireysel ve sosyal ilerleme: Yetişkin eğitiminin üçüncü temel amacı bireyin gelişmesi ve değişen sosyal çevreye uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Yetişkin toplumun bir üyesidir, toplumdaki soyutlanamaz. Bu yüzden birey ve toplum arasında etkileşim zorunludur. Bu süreçte hem bireysel hem de sosyal ilerlemeye önem verilmelidir. Bireysel boyutta kişi kendini geliştirirken **"olgunlaşma"** başlamalıdır. Sosyal boyutta ise **"medenileşme"** öne çıkmalıdır. Yani kabalıktan uzaklaşma, olumsuz davranış ve düşüncelerden kendini arındırma olmalıdır.

Günümüzde yetişkin eğitimi konusunda uluslararası raporlarda dile getirilen bu görüşler, bundan 8 asır önce Mevlâna'nın kitaplarında benzer şekilde dile getirilmiştir. Mevlâna akıl, aklı geliştirme, aklı kullanma konusunda sayfalarca açıklama yapmıştır. Bazı görüşleri şöyledir; **"İnsana kol, kanat akıldır. Adamın aklı olmazsa kendisine başka bir akıl kılavuz etmesi gerekir. Zira insanı insan yapan akıldır; akıl onu yüceltir ve görüş sahibi yapar. Akıl, insana, dünyada bilinebilecek şeylerin kapısını açan bir anahatar hükmündedir. O olmaksızın, bilgiye**

ulaşmak mümkün değildir" (Mesnevi, 6/4075, 6/ 4077). Yetişkinlerde zihni geliştirme, olgunlaşma, bireysel ve sosyal ilerlemeye çok önem vermiştir. Çevredeki canlılar, bitki, ağaç, hayvan, kuşlar vb. örnek göstererek açık ve anlaşılır bilgiler aktarmış, onları yetiştirmeye çalışmıştır.

HAYAT BOYU ÖĞRENME

UNESCO hayat boyu öğrenme konusunda 1996 yılında Jacques Delors başkanlığında uluslararası bir komisyon kurmuş ve **"Eğitim: İçinde Hazinele Gizli"** adlı Rapor hazırlanmıştır. Raporun **"Hayat Boyu Eğitimi Toplumun Kalbine Yerleştirme"** adlı bölümünde **"Hayat boyu öğrenme, 21 yüzyılın en önemli anahatarıdır"** denilerek önemine dikkat çekilmiştir. Yetişkin eğitimi de hayat boyu öğrenme içinde ele alınmıştır. Hayat boyu öğrenmeyi gerçekleştirmek için zorunlu olan dört temel ilke sıralanmıştır. Bunlar, bilmeyi öğrenme (bilgileri öğrenme), uygulamayı öğrenme (becerileri öğrenme, yapmayı öğrenme), olmayı öğrenme (var olmak için öğrenme), birlikte yaşamayı öğrenme (toplumla bütünleşmek için öğrenme), olmaktadır. Bu ilkeleri gerçekleştirmek için gerekli olan temel beceriler şöyle açıklanmıştır;

***Bilme becerileri:** Bilgileri öğrenmek için gerekli temel becerilerdir. Okuma, yazma, dil, matematik, fen, coğrafya, tarih gibi çeşitli alanlarla ilgili becerilerdir.

***Uygulama becerileri:** Etkili öğrenmeyi sağlayan ve farklı alanlara aktarılarak kullanılan becerilerdir. Düşünme, araştırma, sorgulama, yorumlama, sorun çözüme, iletişim kurma, iş birliği yapma, yenilikçilik, bilgiye ulaşma, kullanma ve değerlendirme becerileridir.

***Olma becerileri:** Öğrenme, sürekli öğrenme, kendini tanıma, geliştirme, öz düzenleme, öz değerlendirme, sorumluluk, dünyayı anlama, girişimcilik, sosyal vb. becerilerdir.

***Birlikte yaşama becerileri:** Farklılıkları kabul etme ve saygı gösterme, ekiple çalışma, sosyal yaşama ve dünyaya uyum sağlama ile kültürler arası becerilerdir (Delors, 1996; Güneş & Deveci, 2020).

Görüldüğü gibi hayat boyu öğrenmenin temel ilkeleri bilme, uygulama, var olma ve birlikte yaşama olarak sıralan-

maktadır. Hayat boyu öğrenmeyi sağlamak için her yetişkinine bu becerilerin kazandırılması zorunlu görülmektedir. Günümüzde zorunlu görülen bu becerileri Mevlâna 13. yüzyılda "Bilmek başka, bulmak başka, olmak daha başkadır" cümlesiyle kısaca özetlemektedir. Bu cümle ile hayat boyu öğrenmenin önemini açıklamaktadır. Hayat boyu öğrenmenin temel ilkelerine ilişkin bazı sözleri ise aşağıda sıralanmıştır.

Bilme becerileri: Bilginin önemi, özellikleri, gücü, okuma, soru sorma, anlama, bilgi düzeyine ilişkin bazı sözleri şöyledir. "Cehalet hapishanedir. Cahil kimsenin yanında kitap gibi sessiz ol. Bilginin, iki kanadı vardır, şüphenin tek. Soru da bilgiden doğar, cevap da (Mesnevi, 4/3008-3010). Anlamak bilmek; bilmek affettir. Okuyarak öğreneceksin ama severek anlayacaksın. Kalem su, kâğıdın rüzgâr ise ne yazarsan yaz kıymeti yoktur. İçinden gelmeyenlere dışarıdan verilen nasihatın faydası yoktur. Bizim öğrendiğimiz bu tatlı bilgiler bilin ki o gül bahçesinden bir-iki bilemedin üç demetten ibarettir (Mesnevi, 6/4651)."

Uygulama becerileri: Düşünme, araştırma, sorgulama gibi zihinsel, sosyal ve fiziksel beceriler ilişkin bazı sözleri şöyledir. "Bilgi sahibi olmanın yolu sözledir. Sanat belleminin yolu işle. İş dediğin yapmaktır, söylemek değil. Sevdiğin işi yap ve onu sevgiyle yap. Hayatta başarılı olmak için üç şey lazımdır; dikkat, intizam, çalışmak. Düşünmeyi öğrendim. Sonra kalıplar içinde düşünmeyi öğrendim. Sonra sağlıklı düşünmenin kalıpları yıkarak düşünmek olduğunu öğrendim. Dilini terbiye etmeden önce yüreğini terbiye et; çünkü söz yürekte gelir, dilden çıkar. Ne kadar bilirsen bil, söylediklerin karşındakilerin anlayabileceği kadardır."

Var olma becerileri: Var olma konusundaki sözleri, şöyledir. "Bilmek başka, bulmak başka, olmak daha başkadır. Her şeyi kaybettim ama kendimi buldum. Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol. Kendini değiştir, dünya kendiliğinden değişir. Dün akıllıydım, dünyayı değiştirmek istedim; Bugün bilgeyim, kendimi değiştirdim. Kitaplardan önce, kendimizi okumaya çalışalım. Kendini küçük gör-

meyi bırak. Sen yürüyen evrensin. Nice insanlar gördüm, üzerinde elbisesi yok. Nice elbiseler gördüm, içinde insan yok! Fena söyleyici, fena öğretici, fena düşünceli olma. Sabır, genişliğin anahtarıdır. Bin sene de okusam, ne biliyorsun diye sorsalar bana haddimi bilirim derim."

Birlikte yaşama becerileri: Bu konudaki sözleri şöyledir. "Kaliteli insan işiyle, boş insan kişiyle uğraşır. İnsanların en hayırlısı, halka faydalı olandır. İnsanları iyi tanıyın, her insani fena bilip kötülümeyin, her insanı da iyi bilip övmeyin. İnsan ırmak suyuna benzer. Bulandı mı artık onun dibini göremezsin (Mesnevi, 4/2482). Cahille oturup bal yiyeceğine, âlimle oturup kuru ekmek ye... Kimle gezdiğinize, kimle arkadaşlık ettiğinize dikkat edin. Çünkü bülbül güle, karga çöplüğe götürür. İnsan, dilinin altında gizlidir (Mesnevi, 1/1275; 2/848; 5/258)."

Sonuç olarak Mevlâna yetişkin eğitime ve yaşam boyu öğrenmeye çok önem vermiş, eğitim çalışmalarına bizzat katılmıştır. Kitaplarındaki yetişkin eğitimiyle ilgili görüşleri günümüzde geçerliliğini aynen korumaktadır. Özellikle yetişkinlerde zekâ, yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenme konusundaki görüşleri aradan 8 asır geçmesine rağmen güncel bilimsel bilgilerle birebir örtüşmektedir. Mevlâna'nın yetişkin eğitimi ve hayat boyu öğrenmeyi en iyi açıklayan ve en yaygın bilinen sözleri ise şunlardır; "Cömertlik ve yardım etme konusunda akarsu gibi ol. Şefkat ve merhamette güneş gibi ol. Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol. Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol. Tevazu ve alçak gönüllükte toprak gibi ol. Hoşgörülülükte deniz gibi ol. Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol." Mevlâna bu sözleriyle sadece dönemine değil geleceğe de ışık tutmuştur.

KAYNAKLAR

Güneş, F. (1996). Yetişkin eğitimi (Halk eğitimi). Ankara: Ocak Yayınları.

Güneş, F. Deveci, T.(2020). Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme, Ankara: Pegem A Yay.

GÖNLÜMDEKİ
MEVLÂNABÜLENT
KESKİN

Mecnun Leyla'ya bir mektup yazmak istedi.

Kalemi eline aldı, sonra da şu beyti yazdı:

"Hayalin gözümde, adın dilimde, yâ-dın kalbimde.

Ben mektubu nereye yazayım?

Hayalin gözümden gitmiyor,

Adın dilimden düşmüyor, yâdın canımında yer etmiş.

Sen ki varlığını kuşatmışsın, bende gezip duruyorsun.

O halde ben mektubu kime yazacağım?" dedi.

Elindeki kalemi kırdı, kâğıdı da yırttı, yere attı.

(Fîhi Mâfih'ten)

Çok küçük yaşlarda tanıştım Mevlâna Celâleddin Rumî ile! Aslında duyduğumuz sadece Mevlâna'ydı. Konyalıydık, henüz Konya'da oturmuyorduk ama tanıdığımız ve yeni tanıştığımız herkes tarafından ilk edilen söz Mevlâna idi. Akide şekeri diye bildiğimiz, önceleri beyaz renkte, sonraları kırmızı desenler verilen, kakao ile rengi kahverengileştirilen şekerin adı Mevlâna Şekeri olarak isimlendirilirdi. Bazıları buna Elvan Şekeri de derdi ama bu da sanırım halk arasındaki söyleyiş ve duyuştan ortaya çıkan bir tanımlamaydı. Bir de uzun etekli beyaz elbiseler içinde ellerini açıp dönen kişilerin olduğu bakır işleme tabaklar asılı olurdu duvarlarda. Sonraları bakırın pahalılaşmasından mütevellit plastik ve diğer malzemeden üretilen, estetik kaygıdan uzak, ışıldaklı, parıldaklı süslere, semazen figürlü biblo ve buna benzer hediyelik eşya işine dönüştü. Her şeyin değersizleştirildiği bir dünyada Mevlâna da şeker, süs eşyasına, Konya tabiri ile 'kandile yağ akıtan' bir sektöre dönüşüvermişti. Kim ne kadar farkındaydı veya fark etmekten uzaktı sorusunun cevabı

ise herkese göre değişir tabii ki!

Dediğim gibi Mevlâna ile erken yaşta tanıştım ama ben biraz daha şanslıydım. O yıllarda Konya'nın bir ilçesinde ikamet ediyorduk ve rahmetli babam özellikle Mevlâna Türbesine getirmişti bizi. Gelirken, türbenin içerisindeyken Mevlâna'ya dair bildiklerini de anlatıyordu ki bu bende merakı da artırıyordu. Ardından okuduğum kitaplarla Mevlâna'ya dair pek çok şey öğrendim ama bunlar hep başkaları tarafından yazılan metinlerdi. Birini anlamak, onun neler düşündüğünü öğrenmek isterseniz evvela onun yazdıklarını okumalısınız ki bu hepsinden daha iyi olacaktır. Mesnevi, Fîhi Mâfih, Divan-ı Kebir, Mecalis-i Seb'a ve Mektubat'ın belki tamamını okuyamazsınız ama okuyabildiğiniz kadarı bile size anlatılan Mevlâna'dan başka bir Mevlâna olduğunu anlamanıza sebep olacaktır. Bu saydıklarımın tamamını okumadım ve aynı zamanda da Mevlâna uzmanı da değilim. Ondan okuduklarım ve anlayabildiklerim çerçevesinde az buçuk, azıcık bilgim var o kadar. Azıcık bilmek bile hiç bilmemekten iyidir sonuçta ve öğrenmeye giderken fayda sağlar meraklısına.

Her Türk'ün, dünyanın tanımış olduğu bu büyük insanı en azından genel olarak tanınması bilmesi gerektiğini düşünürüm hep. Hele Konyalılar bundan daha fazlasını bilmelidir ki durumun ne kadar vahametli olduğunu Konya'ya gittiğinizde sokakta rastladığınız herhangi bir kişiye sorduğunuzda alacağınız cevabı duyduğunuzda rahatlıkla anlayabilirsiniz. Öyle söylenti ve hurafeler vardır ki şaşkınlıktan ne diyeceğinizi bilemezsiniz. İşin garibi bunların bir kısmını yaşa genç olanlardan duyarsınız ki yanlış yayılma hızının ışığın yayılma hızından

daha fazla ve kalıcı olduğunu bile gözlemleyebilirsiniz. Mesela, 'Mevlâna vuslata erip toprağa surlanırken babası Bahaüddin Veled oğluna saygı göstermek için ayağa kalktığından dolayı sandukası daha yüksektir' sözü en çok duyacaklarınızdanıdır. 'Kıbrıs harekâtı sırasında Mevlâna'nın eli kanlı olarak görüldüğü, bahçedeki havuza, şadırvana bozuk para atıldığına dileklerin kabul edileceği' gibilerini de duyarsınız. Bunlara çok daha fazlası da eklenebilir ama asıl olan doğru olanın bilinmesidir.

1207 yılında Belh'de doğan Mevlâna'nın hayatı öyle sanıldığı gibi çok kolay geçmemiştir. Babası Sultanül Ulema Bahaüddin Veled'in, Belh Sultanının 'bir yerde iki Sultan olmaz' sözünden ve Fahrüddin Razi ile olan anlaşmazlığından dolayı Belh'ten göç etmesiyle Anadolu'ya yolculuğu başlamıştır. Bu yolculuk kâh bir yerde konaklamak, kâh biraz fazla kalmak, Hac farızasını yapmak ve birçok şehirde mecburen kalmak suretiyle uzun zaman sürmüştür. Larende'ye gelip yerleşmişler, Gevher Banu ile burada nikâhlanmışlardı Celaleddin'i. Annesi Mümine Hatun ve ağabeyi Alaaddin de burada dünyalarını değiştirmişlerdi. Oğulları Bahaüddin Veled ve Alaaddin de burada dünyaya gelmişlerdi. İlk oğluna babasının adını, ikinci oğluna ise ölen ağabeyinin adını vermesi mensubu olduğu Türk milletinin geleneklerinden idi. Konya'daki Anadolu Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat, Sultanül Ulema Bahaüddin Veled'i Konya'ya davet edince icabet edip Konya'ya geldiler. Bundan sonra hayat onun için daha da zorlaştı haliyle. Babasının vefatından sonra Kayseri'den Konya'ya gelen Seyyit Burhaneddin Muhakkik Tirmizi'ye intisap etmesi, Şam'a tahsil görmeye gitmesi ve süreç içerisinde Konya'ya dönmesiyle birlikte artık medresedeki âlimlerdendi Celaleddin. Sırf talebeleri değil, Konya halkı ve devlet ricali tarafından da önemli bir konumda değerlendiriliyor ve seviliyordu. Bir gün Tebrizli Şems ile karşılaşması onun bambaşka âlemlerle tanışmasının önünü açmıştı. Tebrizli Şems'ten sonra gönlüne dokunan ikinci dostu Kuyumcu Selahaddin Zerkubi

olmuş, her ikisinin de kaybından sonra çok etkilenmişti. Hüsametdin Çelebi ise Mesnevi'yi Mevlana diliyle söylerken kalem aktaran üçüncü gönül dostuydu. Bütün Asya'yı kasıp kavuran Moğol zulmü Konya'ya ulaştığında Mevlana'nın da bundan etkilenmediğini söylemek mümkün değildir. Bazı kişiler tarafından farklı iddialar ortaya atılsa da Mevlana'nın Moğollar ile olan akıllıca görüşmeleri ve davranışları sayesinde Konya halkı toplu biçimde öldürülmekten, katledilmekten kurtulmuştur. Muhakkak ki zaman içerisinde Moğolların bir kısmı İslam dini ile müşerref olmuştur ki sanırım bunda Mevlâna'nın izlediği davranışın büyük etkisi olmuştur. Ömrü hayatı sona erip vuslatını Şeb-i Arus'ta yapan Mevlâna'nın hayatı kısaca böyle özetlenebilir.

Mevlâna Celaleddin Rumî, yazdıklarıyla Dünya üzerinde büyük etki bırakmıştır. Daha ziyade 'Rumî' olarak bilinmesinin yanında ona dair pek çok husus ya bilerek eksik anlatılmakta ya da olduğu mecradan farklı biçimde gösterilmektedir. Farsça yazmasından dolayı Türk olmadığı, bazı söylemlerinin yanlış anlaşılmasından dolayı modern çağda inanç dışı birtakım iddialar, isnatlar hiç eksik olmamaktadır. Türk olduğu ve soyunun Harzemşahlara kadar uzandığı bilinen bir gerçektir. Samimi bir Müslüman olduğunu anlamak için sadece şu yazdıklarını okumak bile yeterlidir:

"Ben, yaşadıkça Kur'an'ın bendesiyim.

Ben, Hz. Muhammed(S.A.V.)'in ayağının tozuym.

Biri benden bundan başkasını naklederse,

Ondan da bizarım, o sözden de bizarım, şikâyetçiyim."

Bu ifadeyi birazcık açacak olursak; Kur'an'ın kölesiyim diyen, Peygamber Efendimizin ayağının tozuym diyen bir kişiye nasıl başka bir yakıştırmada bulunabilirsiniz? Onda derinliği, Peygamber Efendimize muhabbeti anlatmak maksadıyla ara sıra değiştiğim, bir romanımda da yazdığım bir hadiseyi burada da kısaca anlatmak gereği duyuyorum.

Bir gün bir kişi Mevlâna'nın yanına

gelmiş ve ona Hz. Peygamberin kuşağının olup olmadığını, şayet bir kuşağı varsa nasıl bir kuşak olduğunu, uzunluğunun kaç arşın, renginin hangi renk olduğunu sormuş. Onu dinleyen Mevlâna;

“Bunu bilmekle ne yapacaksın, eline ne geçecek? Hz. Peygamber kuşak kullanırdı, kullanmazdı veya kuşağı vardı, yoktu, bunu bilmek sana ne fayda verecektir?” diye soruya soruyla karşılık vermiş. Soruyu soran da kendine göre izah etme gereği hissedip şöyle açıklamış;

“Sakalım, Peygamber Efendimizin sakalı gibi oldu. Sarığım da onun sarığına benzedi. Hatta ayaklarımda çöl ayak kabısı var. Konya toprağında yaz-kış çöl terliği ile geziyorum. Elbisemi onunkine benzettim. Geriye Hz. Peygamber kuşak kullanıyor muydu, kullanmıyor muydu meselesi kaldı. Bunu da bu güne kadar kimse cevaplayamadı. Onun için sana geldim. Ben Peygambere benzemek istiyorum.”

Adamı dinleyen Mevlâna'nın sözleri bir bomba gibi düşmüş oraya:

“Sen bu kafayla benzesen benzesen ancak Ebu Cehil'e benzersin. Dış görünüş ve kıyafet itibarıyla Hz. Peygamber ile Ebu Cehil arasında bir fark yoktur. Fark suretlerde değil siretlerdedir. Sende Hz. Peygamberin şekil ve kıyafetinden nelerin olduğunu değil, Hz. Peygamberin ahlâkından, dürüstlüğünden, hoşgörü ve insanlığından ne var onu söyle! Ona ancak öyle benzersin.”

Bunu okuduktan sonra herkesin bu soruyu kendi kendisine sorması gerekir diye düşünüyorum:

“Hz. Peygamberin ahlâkından, dürüstlüğünden, hoşgörü ve insanlığından bende ne kadar var?”

Mevlâna'yı anlatan, Mevlâna'ya dair pek çok bilgiyi öğrenebileceğiniz ve sizleri farklı şekilde düşündürebilecek kitaplar vardır. Büyük emeklerle hazırlanmış, bir nevi imbiikten geçirilmiş ve az sayfada çok fazla bilgiye ulaşabileceğiniz eserler kısa sürede bilgilenmeyi sağlamak açısından kıymetlidir. Mevlâna Celaleddin Rumî'nin doğumunun 800'üncü yılına armağan için Dr. Emin Işık tarafından kaleme alınmış **“Belh'in Güvercinleri”** de bu eserlerden birisi. Arka kapak

yazısında ifadesini şöyle buluyor:

“Kaba kuvvetin, ihtiras ve şehvetin putlaştığı, kutsal ile ruhsalın ayaklar altında dolaştığı bu çağda, sevgi ve barışa susayanlar, Mevlâna gibi ruhları aşkla diriltecek, topluma barış ve huzur getirecek önderler arıyorlar. Mevlâna, barış güverciniydi, lâkin hiçbir zaman 'barış, barış!...' diye feryat etmedi. Barış çılgınlıkları atarak, topluma barışın gelmeyeceğini biliyordu. O hep aşkı terennüm etti. 'Barış gülleri, ancak gönül bahçesine dikilen sevgi fidanında açar. Gül dermek isteyenler sevgi fidanı diksinler.' dedi.”

Bu yazıyı yazmak için bilgisayarımın karşısına oturduğumda aklıma uzun yıllar önce Mesnevî'yi okurken not aldığım bazı beyitler geldi. Onları bulmaya çalıştıysam da bir kısmını bulabildim. Seçtiğim beyitlerden bazılarını aşağıya ekleyerek yazımı nihayetlendirmek istiyorum.

Âşkların gönüllerinin yanı sıra göz yaşları olmasaydı, dünyada su da olmazdı ateş de...

Aşkla...

“Âşıklık gönül iniltisinden belli olur, hiçbir hastalık gönül hastalığı gibi değildir.” (I-109)

“Erlerin huyu açıklık ve sıcaklıktır. Aşağılıkların işi hile ve utanmazlıktır.(I-320)”

“İnsan tarafgirlikten, hiddet ve şehvetten şaşırır.(I-331)”

“Hiddet ve şehvet insanı şaşırır yapar; ruhu doğruluktan ayırır. (I-333)”

“Gönül, seni, gönül ehlinin diyarına; ten, seni su ve çamur hapsine çeker. (I-725)

“Kimin aşk eteği yoksa o nur saçısından nasipsiz kalmıştır. (I-762)”

“Tanrı, bir kimsenin ayıbını örtmek isterse o kimse ayıplı kimselerin ayıbı hakkında ses çıkaramaz olur. (I-816)”

“Her ağlamanın sonu gülmektir. Sonunu gören adam, mübarek bir kuldür. (I-819)”

“Ağlamak istersen gözyaşı dökenlere acı... Merhamete nail olmak istersen zayıflara merhamet et! (I-822)”

“Gam görünce istiğfar et. Çünkü gam, Halik emriyle tesir eder. (I-836)”

“Kimden kaçıyoruz, kendimizden

mi? Ne olmayacak şey! Kimden kapıp kurtarıyoruz, Hak'tan mı? Ne boş zahmet!(I-970)"

"Kalemin rüzgârdan, kâğıdın sudan olursa ne yazarsan derhal yok olur. (I-1099)"

"Manasız söz su üstüne yazılan yazıdır. Ondand vefa umarsan ki elini ısırarak dönersin(pişman olur). (I-1100)"

"Peygamberin ululuğundan ve hutbelerinden gayrı padişahların hutbeleri, ululukları, adları, şanları değişir, baki kalmaz. (I-1103)"

"Çünkü padişahların kuvvetleri hevadandır. Peygamberlerin icazetnameleri ise ululuk sahibi Tanrı'dandır.(I- 1104)"

"Türk sağ oldukça mutlaka kendisine bir otağ bulur, hele Hak kapısının azizi olursa. (II-456)"

"Ey zulümle kuyu kazan! Sen kendin için bir tuzak hazırlıyorsun. (I-1311)"

"Gönül, Tanrı sırları dağarcığını açarsa can, arşa doğru süratle koşar gider. (I-1479)"

"Susuzlar âlemde su ararlar, fakat su da cihanda susuzları arar. (I-1741)"

"Âşık, aşk diyarında ne söylerse söylesin, ağzından aşk kokusu duyulur. (I-

2880)"

"Gönlü ışık yakmayı, şüledenmeyi öğrenmiş olan kişiyi güneş bile yakamaz. (I-3005)"

"Kötülerin kötülüklerine acıyın. Benliğin, kendini görüp beğenmesin etrafında dolanmayın. (I-3416)"

"Ey ayıpları örten Tanrı! Perdemizi kaldırma; imtihan zamanında bize yardım et, bizi kurtar! (I-3293)"

"Dünyada diken eken kişi, sakın ektiğin dikenini gül bahçesinde arama! (II-153)"

"İnsanların çoğu insan yiyicidir. Onların selam vermelerine pek emin olma! (II-251)"

"Miski tene sürme, gönle sür. Misk nedir? Ululuk sahibi Tanrı'nın adı.(II-267)"

"Denizin dibinde inciler, taşlarla karışık olarak bulunur. Öğülecek şeyler, ayıplar, kusurlar arasında olur.(III- 866)"

"Gözleri açık, fakat gönlü uykuda nice adamlar var... Zaten su ve toprak ehli olanın gözü ne görebilir? (III-1222)"

"Fakat gönlü uyanık olanın baş gözü uyusa bile gönlünde yüzlerce göz açılır. (III-1223)"

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

AHMET SEVGİ

توز قرآن ای پسر ظاهر نبین
دیو آدم را نه بیند جز که طین

Oğul, sen Kur'ân'ın dış yüzüne bakma. Şeytan da Âdem'i topraktan ibaret gördü, hakikatine eremedi.

(Hz. Mevlânâ)

KUR'ÂN'I ANLAMAK

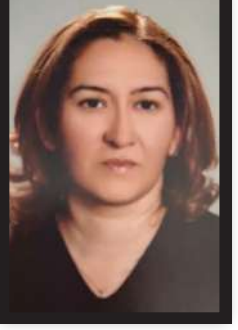
*Kur'ân'ı anlamaya çalış, onu dua kitabı sanma,
Âdem'i topraktan ibaret zanneden kör şeytana dönme.*

17 Aralık 2024

(Ahmet Sevgi)

“BU VATAN KİMIN” ŞAIRİ ORHAN ŞAIK GÖKYAY

HALE GÜRBÜZ

Bazı şiirler vardır şairleriyle bütünleşmiş gibidir. İstiklal Marşı'ndan sonra ülkemizde en çok bilinen “Bu Vatan Kimin” şiiri Orhan Şaik Gökyay ile hatırlanır. Orhan Şaik Gökyay Meşrutiyet'ten günümüze tanıklık eden gözlem, tecrübe ve derin bilgisiyle son derece önemli eserler ortaya koyan; çok yönlülüğü ve eserlerinin çeşitliliği nedeniyle belli bir kategoriye sığdırılmayan bir hoca; yazdığı şiirler, incelemeler, eleştiriler, çeviriler ve edebiyat tarihçiliği yönüyle önemli bir edebiyat ve kültür adamıdır. O sadece az ve öz yazan başarılı bir şair değil 92 yıllık yaşamının 70 yılını öğretmenlik yaparak geçirmiş bir araştırmacı ve yazardır.

Orhan Şaik veya o günlerdeki adıyla Hüseyin Vehbi 93 Harbi'nden sonra Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçen bir Türk ailesinin beş çocuğundan biri olarak 16 Temmuz 1902'de babasının edebiyat öğretmeni olarak görev yaptığı Kastamonu'ya bağlı İnebolu'da dünyaya geldi. Gökyay'ın biyografisi incelendiğinde çocukluk ve gençlik döneminin savaş yıllarına denk geldiği, Millî Mücadele'nin getirdiği ızdırapları yaşadığı görülmektedir.

Babası Mehmet Cevdet Efendi, annesi Şefika Hanım'dır. Asıl adı Hüseyin Vehbi'dir. Hamdullah Suphi Tannöver'in Maarif vekilliği döneminde her öğrencinin bir Türk adı almasıyla ilgili olarak yayımladığı genelge üzerine Hüseyin Vehbi ismine Orhan'ı eklemiş, Balıkesir'de bulunduğu sırada da Şaik'i ilave etmiştir. Soyadı kanunu çıktıktan sonra Gökyay soyadını almıştır. Nüfus kaydında adı Hüseyin Vehbi Şaik Gökyay olarak geçmektedir.

Orhan Şaik Gökyay'ın babası Mehmed Cevdet Efendi 1876 yılında ailesiyle birlikte Filibe'nin Çırpan ilçesine bağlı Uysal köyünden Türkiye'ye göç etmiş vatansever bir öğretmendir. Orhan Şaik Gökyay, babası Mehmed Cevdet Efendi hakkında şunları söyler: “Vatan sevgisi duygusunu içimde ilk uyandıran rahmetli babam olmuştur. Bir gün, ben daha beş yaşında bir çocuk iken babam elimden tutmuş, çarşıdan eve geliyorduk. O tarihte, Kastamonu'da, memlekette olanı biteni

yazan ve Havadis adı ile satılan el kadar bir gazete çıkardı. Babam o günkü Havadis'i aldı, şöyle bir göz attı ve ‘Yazık, Selanik de elden gitti!’ dedi. O zaman bu kaybın ne kadar büyük olduğunu babamın üzüntüsünün derecesinden anlamıştım. Vatan sevgisinin bendeki ilk tohumu babamın bu sözüdür.”

Orhan Şaik Gökyay'ın çocukluğu Balkan Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İzmir'in işgali ve İstiklal Savaşı'nın başladığı zorlu günlerde geçti. Eğitimli bir ailede büyüyen şair, şiir zevkini de vatan sevgisini de ilk ailesinden öğrendi. Gökyay, çocukluk dönemini şu sözlerle anlatır: “Çocukluğum bir inanç ve şiir dünyasında geçmiştir. Evimizde daima elimizin altında bulunan kitaplardan biri Ahmedîye, öteki de Muhammediye adlı iki manzum eserdir. Bunlar hemen hemen her Müslüman evinde bulunan kitaplardandı. Eski kitaplardan üçüncüsü de Vesiletü'n-Necat yani Mevlid-i Şerif'ti. Kur'an-ı Kerim ise ailece hiçbirimizin elinden düşmezdi.”

Orhan Şaik ilköğrenimine Kastamonu'da başladı. İdadî'nin dokuzuncu sınıfında okurken ailesinin maddi sıkıntıya düşmesi sebebiyle öğrenimine ara verdi. Kâtip olarak özel idarede çalışmaya başladıktan sonra edebiyatla ilgilendi. Liseden hocası İsmail Habip Sevük'ün teşvikiyle 1919 yılında şiirler yazmaya başladı. Kurtuluş Savaşı'nın zor yıllarında çocukluk ve ilk gençlik dönemlerini Kastamonu'da yaşayan Orhan Şaik Gökyay, Türkçenin güzelliklerini ve dil özelliklerini bu şehrin kültür ikliminde kavradı ve edebiyat dünyasına ilk adımını şiirle attı. İlk şiiri Kastamonu'daki Açıköz gazetesinde 1922 yılında yayımlandı. “Annemin Mezarında” adını taşıyan bu şiiri, kardeşi Kenan'a atfetmişti. İzmir'in işgaline duyduğu üzüntü ile yazdığı “İzmir Rüyası” adlı ikinci şiirini edebiyat öğretmeni Vasfi Bey'e ithaf etti. Bu şiirlerinde Vehbi Şaik adını kullanmıştır. Kastamonu'da

yayımlanan Açıksoz gazetesi ile Gençlik ve Doğu dergilerinde 30 kadar şiiri yayımlanmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında İstanbul'dan Ankara'ya geçen pek çok kişinin yol üzerinde uğradığı bir yer olan Kastamonu'dan geçtiği sırada ünlü şair Mehmet Akif ile de görüşme fırsatı bulmuş, ilk şiirlerini göstermiş ve beğenisini kazanmıştır.

Orhan Şaik Gökyay, şiirlerinin gücünü halk geleneğinden aldığı için halkın diline ve söyleyişine uygun eserler kaleme almıştır. Şiirlerinde en sık kullandığı temalar şunlardır: Vatan, vatan sevgisi, cumhuriyet, cumhuriyetin değerlerine bağlılık, tabiat, kahramanlık, tarih bilinci, dünyanın geçiciliği, yalnızlık.

Gökyay, en çok hamasi şiirleri ile tanınsa da kendi içine yöneldiği duygusal şiirleri de vardır. "Yas", "Gurbet", "Yalnızlığın Tarifi" gibi şiirlerinde duyguları ön plana çıkarmıştır. İlk şiirlerinde aruz vezni kullanmış sonrasında ise hece ölçüsüne yönelmiştir.

Aynı yıl öğrenimini tamamlamak üzere Ankara'ya giden Gökyay, Ankara Darülmuallemi'nin (öğretmen okulu) son sınıfına kaydolur. Baba mesleği öğretmenliği seçerek bu yolda ilk adımını atan Gökyay Ankara Darülmuallemi'ni çok iyi derece ile bitirdikten sonra 1923 yılından itibaren Piraziz, Samsun ve Balıkesir'de öğretmenlik yaptı. Balıkesir'de görev yaptığı sırada Çağlayan isminde bir edebiyat dergisi çıkardı. 1924-1926 yılları arasında on beş günde bir çıkan bu dergide takma isimle yazı ve şiirlerini yayımladı.

1927 tarihinde önce Kastamonu İdadisi'nin son sınıfına ardından hem İstanbul Darülfünun Edebiyat Fakültesi'ne hem de Yüksek Öğretmen Okulu'na kaydolarak öğrenimini her iki okulda birden sürdürdü. Edebiyat Fakültesi'nde hocası Fuat Köprülü'den çok etkilendi.

Yüksek öğrenimini 1930'da tamamladıktan sonra tekrar öğretmenliğe başladı. Kastamonu, Malatya, Edirne, Ankara, Eskişehir ve Bursa'da edebiyat öğretmenliği yaptı. Şair, kendisiyle bütünleşmiş olan "Bu Vatan Kimin?" şiirini Bursa'da öğretmenlik yaptığı 1937 yılında evlerinin yakınında bir resmî daire bahçesindeki gönderde duran Türk Bayrağının rüzgârsız bir havada kendini bırakmış halinden etkilenecek kaleme almıştır. Şiirin konusu vatandır. Şiirde Türk milletinin millî ve manevî özellikleri vurgulanmıştır. Yaşadığımız toprakları vatan yapan şeyin mil-

letimizin yaptığı fedakârlıklar olduğunun altı çizilmiştir. Duygu ve düşünceleri ön plana çıkaran bir eserdir. Nazım şekli koşmadır. 11'li hece ölçüsü ile yazılmıştır. Bu şiir şairin "Gökyay" mahlasını kullandığı on şiirden biri olma özelliğini de taşımaktadır.

Şiir hem yazıldığı dönemde hem de sonrasında çok beğeni toplamış bir eserdir. Gökyay, şiirinin ne kadar sevildiğini özetleyen bir anısını şu şekilde anlatır: "Bir Cumhuriyet Bayramı'nda, Özel Türkmen Lisesinin her yıl kutlamayı âdet edindiği kültür haftasına katılmak üzere, okul müdürü talebem Kudret Ünal'ın misafiri olarak Mersin'de bulunuyordum. Galatasaray Lisesinden talebem olan Çetin Birmek Bey de Mersin'de vali idi. Geçit resmini izlemek üzere beni şeref tribününe davet etti ve "Bu Vatan Kimin?" şiirimi okumamı rica etti. Ben şiiri büyük bir heyecan içinde okudum. Geçit resmi sona ermişti, yolda yürürken tanımadığım bir zat yolumu kesti ve bana dedi ki: 'Okuduğun bu şiir, Allah'ın lütfu olmadan yazılamaz.'"

**Bu vatan toprağın kara bağrında
Sıradağlar gibi duranlarından,
Bir tarih boyunca onun uğrunda
Kendini tarihe verenlerindir:**

**Tutuşup kül olan ocaklarından,
Şahlanıp köpüren ırmaklarından,
Hudutta gaza bayraklarından
Alnına ışıklar vuranlarıdır:**

**Ardına bakmadan yollara düşen,
Şimşek gibi çakan, sel gibi çoşan,
Huduttan hududa yol bulup koşan,
Cepheden cepheyi soranlarıdır:**

**İleri atılıp sellercesine
Göğsünden vurulup tam ercesine,
Bir gül bahçesine girercesine
Şu kara toprağa girenlerindir:**

**Tarihin dilinden düşmez bu destan,
Nehirler gazidir; dağlar kahraman,
Her taş yakut olan bu vatan
Can verme sırmına erenlerindir:**

**Gökyay'ım ne yazsan ziyade değil,
Bu sevgi bir kuru ifade değil,
Sencileyin hasmı rüyada değil,
Topun namlusundan görenlerindir:**

Şair Edirne'de görev yaptığı sırada kendisi gibi öğretmenlik yapan Ferhunde Sarıoğlu ile evlendi. Çiftin çocukları olmadı.

İlk telif eseri, 1938 yılında basılan Dede Korkut'tur. Eserin tamamı, metin çalışmaları ve araştırmaya dayalı olarak hazırlanmıştır. Edebiyatımızda çok önemli bir yer tutan bu eserle Orhan Şaik, "Dede Korkut'un torunu" unvanını almıştır. Orhan Şaik Gökyay'ın Dede Korkut üzerine yaptığı çalışmalar, bu konuda yapılmış ilk ve en kapsamlı araştırmalardır. Bu konudaki çalışmalarında Dede Korkut hikâyelerinde kişiler, dil ve üslup, motifler, töreler, kavim ve kişi adları üzerinde durmuştur.

Öğretmenlik yaşamına 1939'dan itibaren Ankara'da, yeni kurulan Musiki Muallim Mektebi'nde (Ankara Devlet Konservatuarı) öğretmen ve müdür olarak devam etti. Gökyay, Devlet Konservatuarında müdür olarak görev yaptığı sırada da edebî alanda şiir ve yazılarına devam etmiştir.

1944 yılında konservatuar müdürü iken okul arkadaşı Nihal Atsız'ı evinde misafir etmesi üzerine "İrkçılık-Turancılık davası" nedeniyle görevine son verildi, tutuklanarak İstanbul'a gönderildi, işkence gördü. On bir ay süren tutukluluk ve yargılanma sürecinin ardından beraat etti ve öğretmenlik mesleğine iade edildi. Galatasaray Lisesi'nde öğretmenlik (1947-1951), Londra Kültür Ataşeliği ve Öğrenci Müfettişliği (1951-1954), İstanbul (Çapa) Eğitim Enstitüsü'nde öğretmenlik (1954-1959) görevlerinde bulundu.

1959-1962 yılları arasında Londra'da bir okulda Türk Dili ve Edebiyatı okutmanı olarak çalıştı. 1962'de Türkiye'ye döndükten sonra Çapa Eğitim Enstitüsündeki görevine tekrar başladı. 1967 yılında yaş haddinden emekli oldu.

Orhan Şaik Gökyay 1967 yılında emekli olduğundan sonra öğretmenliğine verdiği arada evini açık bir okul hâline getirip, ülkede üyesi olduğu tek kuruluş olan Türk Dil Kurumundaki çalışmalara katkıda bulunarak bu boşluğu kapatmaya çalıştı.

Gökyay, emekli olduktan sonra da eğitimciliğinden kopmadı. 81 yaşında tekrar mesleğine döndü. Eski görev yeri olan Çapa Eğitim Enstitüsü'nde, Marmara ve Mimar Sinan Üniversitelerinde ders verdi.

Orhan Şaik Gökyay edebiyatımızda şiirleriyle elde ettiği önemli yerin yanında, fikir dünyamızda da makaleleri, incelemeleri, eleştirileri, telif eserleri ve çevirileriyle yine aynı önemde bir yere sahiptir. O bir öğretmen ve bilim adamıdır. Düz yazı olarak niteleyebilece-

ğimiz yazılarını henüz 23 yaşındayken kendi çıkardığı Çağlayan adlı dergide yazmaya başlamıştır. İlk makaleleri, bu dergide "Aya Mektuplar" başlığı altında yayımlanmıştır. Bu tür yazılarına Galatasaray Dergisi'nde yazdığı döneme yani 46 yaşına kadar devam ettirmiştir.

Orhan Şaik Gökyay'ın bir diğer yönü de onun eleştirel kimliğidir. Hayatı boyunca Türk Dili, Nesil, Türk Folklor Araştırmaları, Çağrı, Oluş, Ülkü, Türk Folkloru, Musiki Mecmuası, Türk Dili, Tarih ve Toplum gibi dergilerde eleştiriler yayınladı. Kendi sahasında yazılmış makale ve kitapları her zaman eleştiri süzgecinden geçirerek okumuştur. Bu eserlerde yanlış olarak gördüğü noktaları okuyucuya aktarmayı bir sorumluluk olarak görmüştür. Yazarın eleştiri konusunda yayımlanmış Destursuz Bağa Girenler ve Düçent-name adlı iki eseri vardır.

Bu arada Gökyay'ın Evliya Çelebi ve Kâtip Çelebi üzerine yaptığı çalışmalarını da unutmamak gerekir. Türk kültürüne kazandırdığı birbirinden değerli kitapları yanında makale, eleştiri, kongre-sempozyum bildirilerinin sayısı 200'e yaklaşmıştır.

Türk dilini Türk yazılı ve sözlü geleneğindeki yeri açısından olduğu kadar, gramer yapısı ve söz varlığı açısından da inceleyen Gökyay 1947 yılında Galatasaray dergisinde yazdığı "Dilimizin İfade Zenginliği" başlıklı yazısını yazmasından çok daha önceki yıllardan beri yüksek edebiyat eserlerinin ancak yüksek bir dil bilinciyle ve güçlü bir dil kullanımıyla verilebileceğini çok iyi bilen ve bunu aşlamaya çalışan bir aydındır. Belki de bu özelliklerinden dolayı Orhan Şaik Gökyay Türkiye'de tek derneğe yani Atatürk'ün kurduğu Türk Dil Kurumuna üye olmuştur.

Orhan Şaik Gökyay, 1993 yılında Prof. Dr. Sabri Koç'un istifası üzerine Türk Dil Kurumu Bilim Kurulu üyesi seçilmiştir. Vefat ettiği tarihte de kurumun bilim kurulu üyesi idi.

Yetmiş yıllık öğretmenlik hayatında binlerce öğrenci yetiştiren Orhan Şaik Gökyay, 2 Aralık 1994 tarihinde vefat etti ve cenazesi ertesi gün Üsküdar'daki Nakkastepe Mezarlığı'nda toprağa verildi. Doğum yeri olan İnebolu'da ismi bir sokağa verilmiş ve büstü yerleştirilmiştir.

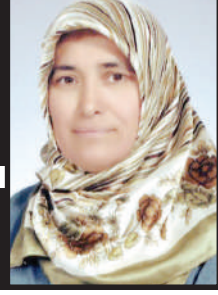
KAYNAKÇA:

1- <https://islamansiklopedisi.org.tr/gokyay-orhan-saik>

2- <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/orhan-saik-gokyay>

3- <https://belleten.gov.tr/tam-metin/2334/tur>

MEVLÂNA MÜZESİNDEKİ ESERLERİN TASNİFİ VE MUHTASAR MEVLEVİ TARİHİ

ANUŞ
GÖKÇE

Sevgili okurlar, dergimizin bu sayısında Hazreti Mevlâna Dergâhında uzun yıllar Müze Müdürlüğü yapmış ve kıymetli eserler vücuda getirmiş olan Yusuf Bey (Akyurt)'un Mevlevilikle ilgili önemli bir çalışmasını ve yazarn diğer eserlerini sizlerle paylaşmak istedim.

Önce Konya'da müzenin açılması ile ilgili kısa bir bilgi vereyim.

Konya'da ilk Asarı Atika Müzesi Konya Valisi Avlonyalı Ferit Paşa tarafından açılmıştır. 1901 yılında Konya İdadisinin bahçesinde tek oda olarak açılmış, gelen eşyaların sergilenmesinde yetersiz kalması neticesinde 1917 yılında bir oda daha eklenmiştir. Burası da yetersiz kalınca Mevlana Dergâhına aktarılmıştır. 1927 yılında Mevlana Dergâhının müzeye çevrilmesinden sonra içerisindeki nesnelere İplikçi camisinde teşhir edilmiştir. 1965 yılından sonra İplikçi Camii ibadete açılınca içindeki eserler, inşası tamamlanan Arkeoloji Müzesine devredilmiştir.

1927 yılında Mevlâna Dergâhının Müzeye çevrilmesinden sonra müze müdürü Yusuf Bey (Akyurt) ilk iş olarak dağınık bir halde bulunan dergâhtaki eşyaları bir düzene sokar. Daha sonra kütüphanede bulunana binlerce kitabı tasnife tabi tutar. Çok verimli çalışmalara imza atan Yusuf Bey'in bu konuda en önemli çalışması Türk kültürünün önemli bir parçası olan "Muhtasar Mevlevi Tarihi" adlı eserini telif etmesidir.

Yusuf Bey'in, dergâhta ve kütüphanede mesai dışında da çalışması Konya basınının dikkatini çekmiştir. Babalık Gazetesinin 23 Teşrin Sani 1927 tarihli sayısında Yusuf Bey'in faaliyetleri ve yazdığı eser hakkında övgüyle bahsedilmektedir. Başyazar Muzaffer Hamid, Türk Hars ve Vaziyetine Ait Mühim bir Eser: Muhtasar Mevlevi Tarihi" adlı bir makalede Yusuf Bey'in faaliyetleri ve eseri hakkında oldukça mühim şu detaylar verilmektedir:

"Yusuf Bey, türbe derununda dağınık halde bulunan eşyaları temizleyerek bir tasnife tabi tuttu. Sonra bunları temizleyerek, üzeri-

ne dönemini ve tarihini yazarak teşhire hazır hale getirdi.

Yusuf Bey, kitap ve eşyaları tasnifinden sonra tam bir büyük vatanseverlik ve milliyetperverlik örneği göstererek müze kütüphanesinde bir yığın halde ve acınacak bir vaziyette bulunan kitapları tasnif ve tespate başladı. Her ilim ve fenne ait kitapları muhtelif serilere ayırarak kendi el emeği olan oymalı kütüphane dolaplarına yerleştiriyor. Herhangi bir ziyaretçi arzu ettiği kitabı fihrist ve fiş tertibatı sayesinde en kısa zamanda ulaşmayı hedeflemiş. Kütüphanenin birkaç güne kadar açılacağını belirten yazar, müze kütüphanesinde 3690 kitabın bulunduğunu bildiriyor. Asıl müzedeki eşya arasında bulunan nadir kitaplar bundan hariç tutuluyor.

Müzedeki 4000 cildi bulan kitapların büyük bir kısmı Garp ve Türk ilim âleminde meçhul bulunan, milli tarih ve harsımıza, sanatımıza ait kıymetli vesikalardır.

Müze Müdürü Yusuf Bey'in yaptığı mühim işlerden birisi de yaptığı tetkikat ve tettebbuatı bir külliyat halinde toplayarak telif etmeye karar vermesidir. "Resimli Konya Asarı Atika Müzesi Rehberi ve Muhtasar Mevlevi Tarihi" unvanıyla telif etmesidir. Müzedeki eserlerin fotoğraflarını çekerek, eşyanın yapılış tarihini, özelliği ve kıymeti hakkında bilgiler ilave ederek 6 cildi bulan bir Mevlevi külliyatının;

Birinci kitapta; Mevlevi Dergâhının ebniyesi tarifıyla, Mevleviliğe, Mevleviliğin erkân ve vazifelerine, adet ve adabına, matbah (mutfak) terbiyesine, musiki ile edebiyata ve sair sanayiye nefise'ye olan hizmet derecelerine, Tarikat-ı Mevleviyeye sınıfdâri olmadan önce taassuba(?) karşı mücadelelerine, semanın menşe' ve suret-i icrasına dair içtimaî, tarihî, fennî, sınaî, hars ve medeniyet tarihimizi aydınlatacak çok önemli bilgiler bulunmaktadır. Kitabın zeyline müze eşyasının her cins ve çeşidinden birer ikişer numune resim ve tarifıyla beraber 64 levha, 90 şekil ilave etmiş-

tir. Mevleviliğe dair 153 kitabı tetkik edilen bu ilk cilt de haşiyeye şeklinde icap ettikçe gerekli izahatlar yapılmıştır.

İkinci kitap: Müzede mevcut Türk sanat terbiyesinin birer şikârları olan müzehhib ve nadir Kur'anı Kerimlere dairdir. Bunlardan mühim bir kısmı o kadar yüksek bir sanatın zadei ibdadır ki biraz sanattan anlayan bir adam bu şah eser mevludat karşısında beht ve hayretten kendisini alamaz. Şimdiye kadar görülmemiş bir tarzı nefisle tezhip edilmiş, bazıları minyatürlü bu Kur'an-ı Kerimler hakkında ikinci kitapta hars ve tarihimize faide-mend çok mühim malumat vardır.

Üçüncü kitap: Mesnevi-i Şerif ve muhtelif kitaplara dairdir. Bu da ciddi bir tetkikatın mahsulüdür.

Dördüncü kitap: Levha, yazı, ağaç oymaları ve evani- i menkuşa-yı incisiyeye (?) dairdir.

Beşinci kitap: Şal, halı, kilim, işleme, çatma ve mensucata dair olup çok müfit malumatı ihtiva eder.

Altıncı kitap: İslami ve gayri İslami eşya-yı züccaciye ve topraktan ma'mul mevad ile kitaplara, heykellere, meskukat ve eşya-yı saireye dairdir.

Tarih-i hars ve medeniyetimiz hakkında bu külliyyatın ihtiva ettiği kıymetli mübahis muhtelif ciltlerin mücmelen yazdığımız salifüz-zıkr münderacatından anlaşılabilir.

Birinci kitabın münderacatı ber veçhi ati mübahisden ibarettir:

Müze ebniyesi ve müstemilatı, Mehmet Said ve Halet Efendi ve türbeye hediyesi, türbe ve dergâhın yapıldığı yer, Sultanül Ülemanın Belh'ten hicreti, Evka-ı Celaliye, Sena-yı Umumi(?), Nazar-ı Medhal-i Ümumî, Dergâh sahneleri, İkinci İç kapı, tilavet odası, gümüş kapı, masna' dolap dahil-i Uşşak-ı Kudema-yı Pir, Padişah Hattı, Gümüş kafes ve manzume-yi tarihiyyesi, , Gümüş merdiven, kuba bul aktab, türbe dahilinde medfun zevat ve kitabeleri, Hazret-i Mevlana'nın sandukası ve kitabesi, Türkçe tercümesi ve galat-ı hasen mes'elesi, Aabdülhamid sani ve Selim-i Salis'in puşideleri ve Galip Dede'nin Medhiyesi.

Kubbe-i Hadra'nın mevkii, duvarlarının tezyinatı ve Galip Dede'nin tarihi manzumesi, post kubbesi, Türk tezyinatının tarihçesi, semahane, mudnrb-ı vüzera odaları, mescid-i şerif ve mescit kapısı, müze havlusundaki şadırvan ve hususî türbe dinlerin, mezheplerin,

tarikatların ve bilhassa Mevleviliğin sureti teşkili ve Şemsi Tebrizi ve mezarı.

Kâinatın mebd-e-i ve menşei insanların taharris, halk, hâlık, mahluk, uluhiyet tasavvuru, mabudun taaddi ve vahdaniyeti meselesi, vahdeti vücut, senaiyeti vücut, putperestlik ve neüzübillah, tasavvuf ve tasavvufun farziyeleri, Muhyiddin Arabi nazariyesi, Niyazi Mısri ve Hayali'nin bir iki manzumesi.

Dergâh memurlarının ve Mevlevihane mensuplarının unvanları ve vazifeleri, çelebi kelimesi, Hüdavendigâr kelimesi, taklidi seyf, akaran-ı baha hediyesi, görüşmek, sebzirin hediyesi,

Memalik-i İslâmiye Mevlevi dergâhları, Matbah (mutfak) ve Mevlevilikte matbah terbiyesi ve vezaifi, meydan ve meydan merasimi, elfüs' s-semat

Sikke, külah ve destar

Sema, mukabele, sema'nın adabı, sureti icrası, meşruiyeti, menşei ulemadan Abdül Gani en Nablus'ın Müdafaanamesi, Mevlevî ayini, neşide numuneleri ve notası, gülbank numuneleri.

Şebi Arus

Hücrelerdeki dedelerin ve dervişanın vezaifi ve hususî ahvali ictimâiyeleri ve maişetleri, Hükümet-i Cumhuriyetin dergâhların ilgasındaki mebrur-u eseri.

Mevlevîlerin musikiye, raksa, resmi terviç sanata ve edebiyata ifa ettikleri hizmet ve taassuba karşı mücadeleleri."

Postnişinler şeceresi ve cetveli.

Aktab-ı Seb'a ve tercüme-i halleri, Anadolu'da Ahilik.

Müze Kütüphanesi ve Muhteviyatı

Müzenin resm-i küşadı, müdüriyet nutku.

Müze eşyasının tarif-i icmalisi, Kur'anlardan birkaç resim, 49 no.lu Türkçeye tercümeli Kur'an hakkında Maarif Vekâletiyle müze müdiriyeti arasında ceryan eden ilmî muhaberat, muhtelif kitap kısmı, Mesnevinin 7. cildinin Mevlana'nın olmadığına dair delâil, yazı, yazı levhalarından bir numune, Mevlana'ya ait ve melbusat-ı çatma, şal, ağaç, maden, züccac kâselerinin resimleriyle birlikte izahatına birer numune.

Muzaffer Hamid, Yusuf Bey'in bu eserini Maarif Vekâleti tarafından tap ve neşrine gayret göstermesini istemektedir. (Konya Bölge Yazmalar Kütüphanesi, Gazeteler, Babalık-1927, 253 jpg, 23 Teşrin-i Sani 1927, s.2)

Yusuf Bey, sadece Mevlana Dergâhı va-

zifesiyle yetinmemiş pek çok özel sergilerin düzenlenmesini ve açılışını da yapmıştır. Mısır'daki Nil vadisindeki tarihi eserlerin çıkarılması, üzerindeki hiyeroglif yazısını da okumuş ve bunların sergilenmesini yapmıştır.

1877 yılında Halep'te dünyaya gelen Yusuf Bey'in esas memleketi Aksaray'ın Sarısamın köyüdür. İyi bir öğrenim gören ve hiyeroglif yazısını okuyan, Arapça, Farsça ve Fransızca dillerine hâkim olan Yusuf Bey, 1894 yılında İstanbul Sanat Mektebine Arap tarzı mimarı ve resim öğretmeni olarak atandı. 1917 yılına çeşitli eğitim kadrolarında çalışan Yusuf Bey Cumhuriyet döneminde 11 Eylül 1926'da Konya Müzesine atandı ve buradaki eserleri ve çalışmalarıyla dikkat çekti. 1941'de emekli oldu ve 1942'de Türk Tarih Kurumuna Remzi Oğuz'un teklifiyle Türk İslam Kitabeleri uzmanı olarak atandı.

21 Şubat 1931'de müzeyi ziyaret eden Gazi Mustafa Kemal, bazı eserlerdeki Türkçe kelimelerin toplanmasını ve izahlarının yanlarına yazılmasını emretmiştir.

Yusuf Bey, Âşık Ömer Divanındaki Türkçe kelimeleri tespit etmiş ve karşısına izahlarını yazarak dosyayı ilgililere teslim etmiştir. 1933-1934 yılları arasında dergâhın vakıflar tarafından tamir edilmesinde yeşil kubbenin kuzeybatı köşesindeki nakışları aynı renk ve güzellikte yapacak işçi bulunmadığı için burayı Yusuf Bey kendisi yapmıştır. Müzenin eşyaları arasında 3222 cilt içinde 3690 kitap tasnif etmiştir.

Yusuf Bey'in (Akyurt) eserlerinden bazıları:

Konya'ya gelmeden önce kaleme aldığı

eserler: Vaızhü'd-delil Fi Mebani-i Vadi'in Nil, Mekteb-i Sanayi'nin Tarihçe-yi Hayatı ve İnhitatı, Resim-i Hattı ve Temrinatı Sinaiyeyi Şamil Resim Dersleri, Tatbikatlı Sanat Hendelesi ve Resm-i Hattı: 12 Cilt.

Konya'da telif ettiği eserler: Resimli Muhtasar Konya Asar-ı Atika Müze Rehberi, Mevlâna Celaleddin Rumi'nin Sandukası, Resimli Mevlevi Tarihi, Mevlevi Ayınları Mecmuası, Konya'nın Tarihi Hatıralarından İhtilafı Birkaç Nazariye, Âşık Ömer Divanının Tarifnamesi, Tezvin-i Resim, Konya'da Karatay-ı Kebir'in Eyvan Çinisi.

Konya Müzesinde Bulunan Eşyalar hakkında: Resimli Kur'ân Rehberi, Muhtelif Yazma Kitap Rehberi, Yazı Levhası Rehberi, Ağaç Oyması Rehberi, Zikir ve Çalgı Edebiyatı, Madeni Oyma İşleri, Altın, Gümüş ve Mîneli Kandiller Rehberi, Silahlar ve Spor Rehberi, Şal Rehberi, Türk Mensucat Rehberi, Puşide, Sırma, Anavata, Sarma, Kasnak İşi ve Nakışları ile Melbusat Rehberi, Halı ve Kilim Rehberi, Türk Çinileri, Arap Çinileri Rehberi, İslami Türk Kitabeleri ve Osmanlı Mahkukatı, Halil Ethem, Konya Çevresindeki Mimar Sinan'ın Eserleri, Akşehir Mebanisi ve Kitabeleri, Aksaray ve Civan Mebanisi ve Eşrefoğlu Cami ve Türbesi...(Müzeler.com, Yüksel Özgen)

Pek çok eserlere ve sergilere imza atan, Dolmabahçe Sarayındaki nadide eşyaları tasnif eden ve çeşitli müzelerdeki eşyaların tanzim ve teşhirini sağlayan Yusuf Bey soyadı kanunu çıktıktan sonra Akyurt soyadını almıştır. 1954'te 77 yaşındayken İstanbul'da vefa etmiştir.

ACZİMİN GİRYESİ

**Ahmet
Sevgi**

KİN BESLEME

*Sen sen ol, kimseye kin besleme, kindar olsalar bile,
Kin, insanları yoldan çıkarır; dindar olsalar bile.*

17 Aralık 2024

(Ahmet Sevgi)